

RUIMTE VOOR AANDACHT EN VERBINDING

Hoe zorgethisch werken en ethische veerkracht
bewaren in woonzorgcentra?

Joke Lemiengre en Katrien Geebelen

Stimulans

Hoe blijf je als zorg-
of hulpverlener
gevoelig
zonder jouw vorm te
verliezen?

ETHISCHE STRESS IN DE ZORG

“Ik heb schrik niet langer de zorgverlener te zijn die ik wil zijn”

Voor de verhuis naar de quarantaine-afdeling, moesten we heel snel persoonlijke spullen van bewoners in karren plaatsen. We wisten hoe belangrijk die spullen voor onze mensen zijn, maar we hadden gewoon de tijd niet om samen met de bewoner te kiezen wat ze wilden meenemen naar hun nieuwe kamer. Alles werd snel in een valies gepropt en op de kar gezet. Ook onze mensen werden zomaar getransporteerd, zonder veel uitleg werden ze snel met een deken in de rolstoel of bed weggebracht...

Het moest allemaal zo snel gaan. We konden niet eens aan de familie vertellen naar welke kamer hun vader werd gebracht. Voor een aantal bewoners was de laatste keer dat ik hen zag. Ik kon niet eens afscheid nemen. En nu zijn ze er niet meer. De kamers zijn leeg. Het doet pijn en je blijft nadenken, had ik niet 'toch dit of dat' toch nog kunnen doen? Ik ben naar mijn bewoners toe echt tekort geschoten. Dit kan ik niet nog eens meemaken. Zo kan ik niet in de zorg staan

Herken je een dergelijke ervaring in jouw praktijk?

Wat roept dit bij je op?

Ethische veerkracht: creëren van aandacht & verbinding

Het vermogen om **je integriteit** (wat je belangrijk vindt in zorgprocessen, je waarden en normen) in stand te houden of te herstellen, ook als het bijzonder lastig, complex en druk is (Deflippis et al. 2011)

De kracht om verbonden te blijven met de ander, ook al confronteert dit je op een pijnlijke manier met tekortschieten en onvermogen

(Vanlaere & Burggraeve, 2021)

Hoe creëren we ruimte voor **aandacht en verbinding** in de dagelijkse bewonerszorg, zowel met de bewoner(s), de familie en elkaar als zorgverlener?

Ethische veerkracht ondersteunen

- Erkennen van kleine goedheid
- Ontmoeten en verbinden
- Bespreken van ethische kwesties
- Ruimte creëren voor herstel

Het zien & benoemen
van **kleine goedheid**
bij jezelf en collega's
brengt ons opnieuw
naar de echte
BEDOELING EN PASSIE
van de hulpverlening

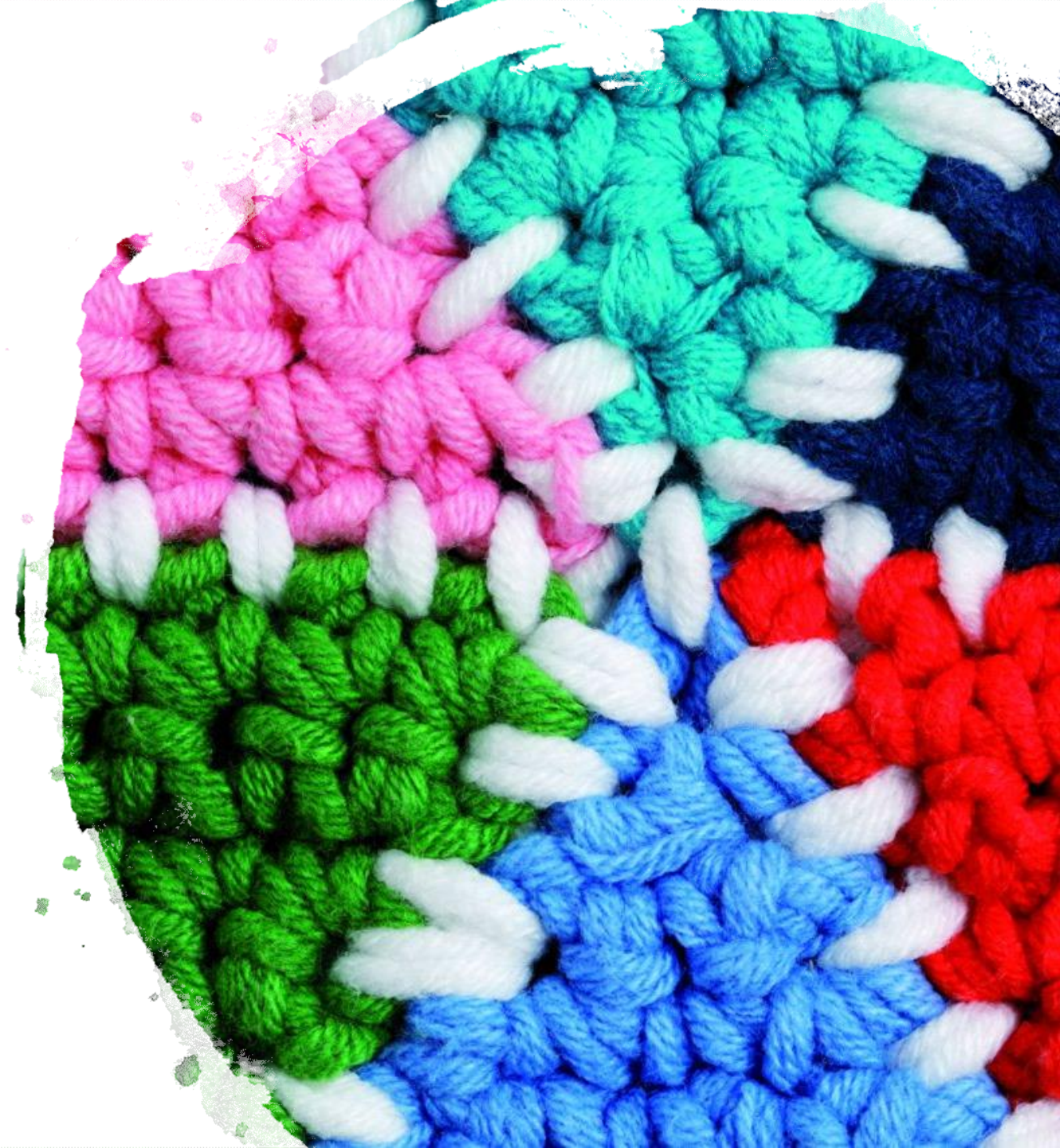
VERBINDING

Erkennen dat iedereen de moeite waard is

ONT-MOETEN

Wat is echt nodig en wat niet?

Maatstaf: wat hebben mensen nodig om als persoon tot hun recht te kunnen komen?

Wat mag ik vandaag voor je doen?

Bewoner? Familie? Collega? Leidinggevende?

Ont-moeten en
verbinden in dagelijkse
interacties

A green knitted keychain, shaped like a stylized figure or character, is placed on a light-colored wooden surface. The keychain has a circular metal ring at the top. A semi-transparent white circle is overlaid on the left side of the image, containing text.

Welk moment van
ont-moeten en
verbinding mocht je
deze week op het werk
ervaren?

Ruimte maken voor ethische intervisie

Bewust ont-moeten en
verbinden met het team

Ethische intervisie

Met het team bewust stilstaan bij onze rol als
hulpverlener

Zorg dat je 1 iemand aanduidt als procesbegeleider. Deze persoon bewaakt de voortgang en ziet erop toe dat elke persoon aan bod is gekomen, vanuit een waarderende benadering. Eventueel wordt er een verslag gemaakt van waaruit best practices overgenomen kunnen worden.

- Welkom en inleiding:

start de intervisie met het toelichten van een thema waarrond de sessie kan gaan vb: intervisie rond ethische veerkracht in een begeleidingsrelatie of rond een bepaalde intense gebeurtenis.

- Ronde 1:

- maak de steunbronnen zichtbaar, zowel de persoonlijke als de steunbronnen binnen een organisatie.
- bevrage waar medewerkers fier en trots op zijn.
- bevrage een situatie waarbij medewerkers het gevoel hadden van tekort schieten.
- benoem de onderliggende waarde en herformuleer naar een positief doel.

- Ronde 2:

bevrage wat er nodig is om de komende tijd met 'goesting' naar het werk te komen. Wat kunnen ze zelf ondernemen en waar is er ondersteuning voor nodig?

- Ronde 3:

bevrage of de medewerkers een positieve eigenschap of een kracht hardop kunnen benoemen van de collega links van hun. Laat hun dit opschrijven en afgeven aan elkaar.

- Afsluiting:

bevrage hoe de medewerkers het gesprek hebben ervaren en wat ze meenemen naar huis.

www.ucll.be/stimulans

“Door de intervisie zie ik het belang in om elkaar te waarderen als mens. Het is een verrijking om naar de ervaringen van collega's te mogen luisteren”

www.ucll.be/stimulans : voorbeeld van intervisieschema

Bespreken van ethische kwesties

- Kritische vragen te stellen over “wat het goede is om te doen?”
- Verhelderen van redenen en intenties
- Wisselen van perspectieven
- Wat verbindt ons?
- Samen komen tot een gedragen oplossing.

Terugblik ...

Doe ik het goed?

Doe ik het goede?

Doe ik het goede omwille van de goede redenen?

Moccassinoefening

Trek eens de schoenen van de ander aan!

Wat voelt hij/zij?
Wat is voor hem/haar belangrijk?
Wat maakt hem, haar kwetsbaar?
Wat maakt hem/haar krachtig?

Leidraad ethisch overleg;
www.ucll.be/stimulans

Ruimte voor herstel

Engelenkeel Berlinde De Bruyckere

Uitnodiging tot
mededogen om zorgen
te delen

(Stijn Huijts)

“Het tragische schuilt erin dat niet alle lijden kan worden verzacht,

niet alle verdriet gesteld, niet alle gemis vergoed.

Gezondheid is niet zomaar maakbaar”

Citaat uit: Annelies van Heijst. Menslievende zorg. Een ethische kijk op professionaliteit. Kampen: Klement, 2005, 7de druk, 23.

Stimulans

Wil je meer weten? Nood aan begeleiding op maat rond zorgethiek?

www.ucll.be/stimulans

Opleiding postgraduaat Referentiepersoon ethiek:

<https://www.ucll.be/studeren/interessegebieden/gezondheid/verder-studeren-gezondheid/postgraduaat-gespecialiseerd-referentiepersoon-ethiek>